ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegts 2018. gada 12. jūlijā [1]

Lieta C-238/17

UAB "Renerga"
pret
AB "Energijos skirstymo operatorius",
AB "Lietuvos energijos gamyba",
piedaloties
UAB "BALTPOOL",
Lietuvos Respublikos Vyriausybė,
AB "Achema",
UAB "Achemos Grupė"

(*Vilniaus miesto apylinkės teismas* (Viļņas pilsētas apriņķa tiesa, Lietuva) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Elektrības iekšējais tirgus – Direktīva 2009/72/EK – 3. panta 2. punkts – Pienākums sniegt sabiedriskos pakalpojumus – 3. panta 6. punkts – Finansiāla kompensācija – 3. panta 15. punkts – Dalībvalsts pienākums informēt Komisiju par visiem pasākumiem, ko tās pieņēmušas, lai izpildītu universālā pakalpojuma un sabiedriskā pakalpojuma saistības – 36. panta f) punkts – Regulatīvā iestāde

1. Šī *Vilniaus miesto apylinkės teismas* (Viļņas pilsētas apriņķa tiesa, Lietuva) lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā ir domstarpības starp enerģijas ražošanas uzņēmumu un diviem pircējiem par uzņēmumam, domājams, šo pircēju kavēto sabiedriskā pakalpojuma kompensācijas maksājumu.

2. Es ierosinu, ka Tiesai jāatbild, ka sabiedrisko pakalpojumu atbilstoši Direktīvai 2009/72/EK neesamības dēļ iesniedzējtiesas jautājumi ir nepieņemami [2]. Izskatāmā lieta vienkārši nav Direktīvas 2009/72 darbības jomā.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.).

Tiesiskais regulējums

Savienības tiesības

3. Direktīvas 2009/72 preambulas 46. un 50. apsvērumā ir noteikts:

"(46) Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošana ir šīs direktīvas pamatprasība, un šajā direktīvā ir svarīgi precizēt kopējos minimālos standartus, kurus ievēro visas dalībvalstis un kuros ņemti vērā mērķi attiecībā uz patērētāju aizsardzību, piegādes drošumu, vides aizsardzību un līdzvērtīgu konkurenci visās dalībvalstīs. Svarīgi, lai sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības varētu interpretēt katrā valstī, ņemot vērā apstākļus valstī un ievērojot Kopienas tiesību aktus.

[..]

(50) Ir turpmāk jāpilnveido sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp saistībā ar universālo pakalpojumu, un no tām izrietošās kopējās obligātās prasības, lai visiem patērētājiem, jo īpaši neaizsargātiem patērētājiem, nodrošinātu ieguvumus no konkurences un taisnīgām cenām. Sabiedriskā pakalpojuma prasības būtu jāinterpretē valstu līmenī, ņemot vērā situāciju attiecīgajā valstī; dalībvalstīm tomēr būtu jāievēro Kopienas tiesību akti. [..]"

4. Direktīvas 2009/72 3. panta 2., 6 un 15. punktā ir noteikts:

"2. Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, jo īpaši tā 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunīgiem avotiem un klimata aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas, pārbaudāmas, un tās garantē, ka Kopienas elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. Attiecībā uz piegādes drošumu, energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldību un vides aizsardzības un ar enerģiju no atjaunīgiem avotiem saistīto mērķu sasniegšanu, kā minēts šajā punktā, dalībvalstis var ieviest ilgtermiņa plānošanu, ņemot vērā iespēju, ka sistēmai varētu vēlēties piekļūt trešās personas.

[..]

6. Ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir 2. un 3. punktā minēto saistību izpildei, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi.

[..]

15. Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis informē Komisiju par visiem pasākumiem, ko tās pieņēmušas, lai izpildītu universālā pakalpojuma un sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp patērētāju aizsardzības un vides aizsardzības nodrošināšanu, kā arī par to iespējamo ietekmi uz vietējo un starptautisko konkurenci, neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanai jāatkāpjas no šīs direktīvas. Pēc tam reizi divos gados tās informē Komisiju par visām izmaiņām šādos pasākumos neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanai jāatkāpjas no šīs direktīvas."

5. Direktīvas 2009/72 36. panta f) punktā ir noteikts:

"Pildot šajā direktīvā noteiktos regulatīvos uzdevumus, regulatīvā iestāde veic visus piemērotos pasākumus, lai 37. pantā noteikto pienākumu un pilnvaru robežās ciešā sadarbībā ar citām atbilstīgām valsts iestādēm, tostarp konkurences iestādēm, un, neskarot to kompetenci, sekmētu šādu mērķu sasniegšanu:

[..]

nodrošināt īstermiņā un ilgtermiņā atbilstošu stimulu tīkla operatoriem un tīkla lietotājiem palielināt tīkla efektivitāti un sekmēt tirgus integrāciju."

Lietuvas tiesības

6. Direktīva 2009/72 ir transponēta Lietuvas tiesībās ar *Energetikos įstatymas* (Enerģētikas likums), *Elektros energetikos įstatymas* (Elektroenerģētikas likums) un *Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas* (Atjaunojamo energoresursu enerģijas likums).

7. Pamatojoties uz Elektroenerģētikas likuma noteikumiem, Lietuvas valdība 2012. gada 18. jūlijā pieņēma *Vyriausybės nutarimas Nr. 916 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo* (Valdības noteikumi Nr. 916 par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas procedūras apstiprināšanu elektroenerģētikas nozarē). Saskaņā ar šo noteikumu 3. punktu "kompensāciju par sabiedriskiem pakalpojumiem" reglamentē *Vyriausybės nutarimas Nr. 1157 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo* patvirtinimo (Valdības 2012. gada 19. septembra Noteikumi Nr. 1157 par sabiedrisko pakalpojumu nodevas administrēšanas kārtības apstiprināšanu elektroenerģētikas nozarē).

8. Pamatojoties uz Noteikumu Nr. 916 18.1. punktu [3], kompensāciju, ko maksā operatoriem par noteikumos minētajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, var uz laiku pārtraukt maksāt saskaņā ar Noteikumos Nr. 1157 paredzētajiem nosacījumiem, ja sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs vai ar to saistītas personas nemaksā visu vai daļu no sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas, kas maksājama par faktiski patērēto elektrību [4] atbilstoši Noteikumu Nr. 1157 16. punktam.

9. Savukārt Noteikumos Nr. 1157 ir "saistīto personu" definīcija (3.5. punkts) [5]. 26.1. punktā ir noteikts, ka sadales sistēmas operatoram, pircēja uzņēmumam un administratoram ir uz laiku jāpārtrauc nodevu samaksa sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, ja šie pakalpojumu sniedzēji un/vai saistītās personas nemaksā sabiedrisko pakalpojumu nodevu par faktiski patērēto elektrību. Šajā pašā punktā ir noteikts, kad sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas izmaksu var atsākt. Noteikumu Nr. 1157 26.2. punktā paredzēts, ka tad, ja sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs izstājas no saistīto personu grupas, kurā vismaz viena persona daļēji vai pilnībā nav samaksājusi sabiedrisko pakalpojumu nodevu par patērēto elektrību, neizmaksātās sabiedrisko pakalpojumu nodevas par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu jāizmaksā tikai tad, kad agrāk saistītās personas ir samaksājušas visas maksājamās sabiedrisko pakalpojumu nodevas par patērēto elektrību līdz brīdim, kad minētā persona izstājusies no saistīto personu grupas.

3 18.1. punktu pievienoja Noteikumiem Nr. 916 ar grozījumu, kas izdarīts ar Valdības 2016. gada 25. janvāra Noteikumiem Nr. 76.

4 Lūgumā sniegt prejudiciālu atsauci nav sīkākas informācijas par minētās sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas veidu vai kārtību attiecībā uz faktisko patēriņu.

5 Grozīta ar Valdības 2016. gada 27. janvāra Noteikumiem Nr. 77.

Fakti, tiesvedība un uzdotie jautājumi

10. Prasītājam pamatlietā, *UAB "Renerga"* (turpmāk tekstā – "*Renerga*"), pieder piecas spēkstacijas, kurās tas ražo elektrību no atjaunojamiem energoresursiem. Saražoto elektrību *Renerga* nodod elektrotīklos.

11. Kopā ar *Achema* un citiem uzņēmumiem *Renerga* ietilpst *UAB "Achemos Grupė"* (turpmāk tekstā – "*Achema* grupa").

12. Saskaņā ar 2013. gada 7. janvārī un 19. jūnijā noslēgtajiem līgumiem starp *Renerga* un atbildētājiem (*AB Energijos skirstymo operatorius* un *AB Lietuvos energijos gamyba*) *Renerga* apņemas pārdot visu tā saražoto un elektrotīkliem piegādāto elektrību atbildētājiem, kuri savukārt apņemas to nopirkt un samaksāt par to. Atbilstoši šiem līgumiem cenu, kas atbildētājiem jāmaksā *Renerga* par šo elektrību, veido elektrības tirgus cena un sabiedrisko pakalpojumu kompensācija, kas atbilst starpībai starp i) noteikto likmi, ko piemēro saskaņā ar noteikumos paredzētajiem nosacījumiem saražotajai *Renerga* elektrībai, un ii) tirgus cenu.

13. Ar 2016. gada 25. februāra paziņojumu Nr. 16-SD-108 sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas administrators *BALTPOOL* informēja atbildētājus, ka atbilstoši Noteikumiem Nr. 916 un Nr. 1157 sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas izmaksa *Renerga* ir uz laiku jāpārtrauc pilnībā, līdz *Achema* vai citas ar to saistītas personas ir pilnībā samaksājušas sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājumu par faktiski patērēto elektrību. *BALTPOOL* informēja, ka *Achema* nav pilnībā izpildījis pienākumu samaksāt sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājumu par faktiski patērēto elektrību. Tā kā *Achema* kapitāla un *Renerga* kontrolpaketes turētājs ir *Achema* grupa, *Achema* un *Renerga* uzskatāmi par saistītām personām.

14. Viens no diviem atbildētājiem *AB Energijos skirstymo operatorius* 2016. gada 26. februārī informēja *Renerga*, ka sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājums, kas tam pienākas, ir uz laiku pārtraukts. Otrs atbildētājs *AB Lietuvos energijos gamyba* 2016. gada 8. martā nosūtīja *Renerga* līdzīgu paziņojumu, kurā norādīja, ka sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājums, kas tam pienākas, ir pārtraukts uz nenoteiktu laiku un par pārdoto elektrību tam maksās tikai atbilstoši tirgus cenai.

15. Ar 2016. gada 10. marta paziņojumu Nr. 16-SD-135 *BALTPOOL* apstiprināja *Renerga*, ka sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājums ir uz laiku pārtraukts, un paskaidroja, ka 2016. gada 31. janvārī *Achema* ir nosūtīts rēķins par kopēju summu 629 794,15 EUR ar PVN, kas jāsamaksā līdz 2016. gada 24. februārim. Tā kā 2016. gada 25. februārī *Achema* šo rēķinu joprojām nebija samaksājis, sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājums *Achema* un visām personām, kuras uzskata par saistītām ar šo uzņēmumu, bija jāaptur.

16. Tā kā atbildētāji nepildīja pienākumu maksāt *Renerga* pilno cenu par iepirkto elektrību, jo īpaši sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas daļu, kas bija paredzēta līgumos kā daļa no elektrības cenas, atbildētāji uzkrāja parādsaistības 1 248 199,81 EUR apmērā pret *Renerga* kā neizmaksāto sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju.

17. Šis parāds tika atmaksāts *Renerga* 2016. gada 21. aprīlī, datumā, kad *BALTPOOL* pieņēma atbildētājiem adresētus paziņojumus Nr. 16-SD-188 un Nr. 16-SD-189 par uz laiku pārtraukto sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju izmaksu.

18. 2016. gada 12. decembrī *Renerga* iesniedza prasību *Vilniaus miesto apylinkės teismas* (Viļņas pilsētas apriņķa tiesa), kurā tas lūdza tiesu piespriest atbildētājiem samaksāt zaudējumu atlīdzību attiecīgi 9172,84 EUR un 572,82 EUR apmērā, proti, samaksāt nokavējuma procentus par to, ka laikus nav samaksāti sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājumi atbilstoši 2013. gada 7. janvāra un 19. jūnija noslēgtajiem elektrības pārdošanas un pirkšanas līgumiem. Turklāt *Renerga* prasa, lai abiem atbildētājiem piespriež maksāt soda procentus ar gada likmi 8,05 %.

19. Uzskatot, ka domstarpību atrisināšanai jāievieš skaidrība par dažādiem Direktīvas 2009/72 noteikumiem, *Vilniaus miesto apylinkės teismas* (Viļņas pilsētas apriņķa tiesa) ar 2017. gada 11. aprīļa spriedumu, kas saņemts Tiesā 2017. gada 9. maijā, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai mērķis "nodrošināt īstermiņā un ilgtermiņā atbilstošu stimulu tīkla operatoriem un tīkla lietotājiem palielināt tīkla efektivitāti un sekmēt tirgus integrāciju", kas Direktīvas 2009/72 36. panta f) punktā noteikts regulatīvajai iestādei, kura pilda Direktīvā 2009/72 noteiktos regulatīvos uzdevumus, ir jāsaprot un jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir aizliegts nenodrošināt minēto stimulu (neizmaksāt kompensāciju par SP [sabiedrisko pakalpojumu] sniegšanu) vai to ierobežot?

2) Ņemot vērā to, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu SP saistībām ir jābūt skaidri definētām, pārskatāmām, nediskriminējošām un pārbaudāmām, un to, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 6. punktu finansiālā kompensācija SP sniedzējiem ir jānosaka nediskriminējoši un pārskatāmi, ir jānoskaidro šādi jautājumi:

   2.1) Vai Direktīvas 2009/72 3. panta 2. un 6. punkta normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ir aizliegts ierobežot SP sniedzēju stimulēšanu, ja šie pakalpojumu sniedzēji pienācīgi izpilda savas saistības saistībā ar SP sniegšanu?

   2.2) Vai valsts tiesību aktos noteiktais pienākums uz laiku pārtraukt SP sniedzējiem piešķirtās finansiālās kompensācijas izmaksu neatkarīgi no darbībām, ko SP sniedzējs ir veicis saistībā ar SP sniegšanu, un no tā, vai attiecīgais SP sniedzējs ir izpildījis savas saistības, tā vietā nosakot, ka SP kompensācijas izmaksas ierobežošana (pārtraukšana) ir saistīta ar to un atkarīga no tā, vai juridiska persona, kas ir saistīta ar SP sniedzēju (proti, juridiska persona, kuras kontrolpakete pieder tam pašam uzņēmumam, kuram pieder SP sniedzēja kontrolpakete), ir veikusi nepieciešamās darbības un izpildījusi savas saistības, veicot šim uzņēmumam aprēķinātos nodevu maksājumus par SP patēriņu, ir uzskatāms par diskriminējošu, neskaidru un godīgu konkurenci ierobežojošu Direktīvas 2009/72 3. panta 2. un 6. punkta izpratnē?

   2.3) Vai valsts tiesību aktos noteiktais pienākums uz laiku pārtraukt SP sniedzējiem piešķirtās finansiālās kompensācijas izmaksāšanu, vienlaikus nosakot, ka SP sniedzējiem joprojām ir jāizpilda visas SP saistības un ar tām saistītās līgumiskās saistības pret uzņēmumiem, kuri no tiem iegādājas elektroenerģiju, ir uzskatāms par diskriminējošu, neskaidru un godīgu konkurenci ierobežojošu Direktīvas 2009/72 3. panta 2. un 6. punkta izpratnē?

3) Ņemot vērā Direktīvas 2009/72 3. panta 15. punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm reizi divos gados ir jāinformē Eiropas Komisija par izmaiņām visos pasākumos, ko tās ir pieņēmušas, lai izpildītu universālā pakalpojuma un sabiedriskā pakalpojuma saistības, vai dalībvalstij, kas ir ieviesusi valsts tiesību aktus, kuros ir norādīti SP sniedzējiem izmaksājamās kompensācijas ierobežošanas iemesli un noteikumi un paredzēts atbilstošs mehānisms, ir jāinformē Eiropas Komisija par šādiem jauniem tiesību aktiem?

4) Vai tas, ka dalībvalsts savos tiesību aktos ir paredzējusi SP sniedzējiem izmaksājamās kompensācijas ierobežošanas iemeslus, noteikumus un atbilstošu mehānismu, ir pretrunā Direktīvas 2009/72 īstenošanas mērķiem un Savienības tiesību vispārējiem principiem (proti, tiesiskās noteiktības, tiesiskās paļāvības, samērīguma, pārredzamības un nediskriminēšanas principiem)?"

20. 2018. gada 28. februārī Tiesa nosūtīja iesniedzējtiesai prasību sniegt skaidrojumu saskaņā ar tās Reglamenta 101. pantu, uz kuru iesniedzējtiesa atbildēja 2018. gada 26. martā.

21. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas personas, kas ir pamatlietas puses, *Achema* grupa, *BALTPOOL*, Lietuvas valdība un Eiropas Komisija. Visas šīs personas, izņemot pamatlietas atbildētājus, piedalījās 2018. gada 3. maija tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai.

Vērtējums

Pieņemamība

Priekšmets

22. Iesniedzējtiesas jautājumu mērķis ir noskaidrot, vai dažādi Direktīvas 2009/72 noteikumi un ES tiesību vispārīgie principi nepieļauj, ka valsts noteikumos paredz iespēju uz laiku pārtraukt sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas maksājumu energoražotājam, kura nolūks ir sekmēt elektrības ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, līdz brīdim, kad ar minēto ražotāju saistītas personas ir samaksājušas sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju, kas viņām jāmaksā par faktiski patērēto elektrību.

23. Izskatāmās lietas pamatā ir domstarpības par līgumiem, kuri noslēgti starp elektrības ražotāju *Renerga* un diviem uzņēmumiem *Energijos skirstymo operatorius* un *Lietuvos energijos gamyba* un kuros paredzēts, ka elektrības ražotājs visu (no atjaunojamiem energoresursiem) saražoto elektrību *pārdod* minētajiem uzņēmumiem. Savukārt diviem uzņēmumiem, pircējiem, ir pienākums samaksāt par nopirkto elektrību. Līgumos nav noteikts, ka *Renerga* būtu pienākums faktiski *ražot* elektrību. Es saprotu iesniedzējtiesas skaidrojumu, ka līgumi veido tiesiskas attiecības, kuras reglamentē civiltiesības.

24. Izskatāmās lietas raksturīgā pazīme ir veids, kā aprēķina cenu elektrībai, ko iepērk divi uzņēmumi: tā sauktā sabiedrisko pakalpojumu kompensācija tiek pieskaitīta pie elektrības tirgus cenas. Šo sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju, tostarp tās administrēšanas kārtību, nosaka jo īpaši Noteikumos Nr. 916 un Nr. 1157.

25. Tiesvedība iesniedzējtiesā ir par prasību samaksāt zaudējumu atlīdzību par *kavētu* sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas *maksājumu*. Līdz ar to šie jautājumi ir vienkārši par *šādas kompensācijas maksāšanas kārtības noteikumiem*, nevis (sākotnējām) pakalpojumu sniedzēja tiesībām uz sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju, nemaz nerunājot par šādas kompensācijas iespējamo klasificēšanu par nelikumīgu valsts atbalstu.

26. Tomēr jautājumi pieņem kā priekšnoteikumu, ka dalībvalsts (Lietuvas Republika) faktiski noteica *Renerga* sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.

27. Es nedomāju, ka tas tā ir, un tāpēc uzskatu iesniedzējtiesas jautājumus par nepieņemamiem. Nav neviena dalībvalsts akta, kas noteiktu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.

Par Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu

28. Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu, pilnībā ievērojot Līgumu, jo īpaši LESD 106. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunīgiem avotiem un klimata aizsardzību. LESD 106. panta 2. punktā savukārt ir paredzēts, ka uz uzņēmumiem, kam "uzticēti" pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, attiecas Līgumos ietvertie noteikumi, jo īpaši noteikumi par konkurenci, ciktāl minēto noteikumu piemērojums netraucē tiem veikt uzticētos uzdevumus juridiski vai faktiski.

29. Abos noteikumos kopīgs ir tas, ka tā ir *dalībvalsts*, kas vispārējās ekonomikas interesēs ierosina piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības (Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts) vai uztic uzņēmumiem pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (LESD 106. panta 2. punkts).

30. Nevienā no Lietuvas tiesību aktiem, kas minēti šajos secinājumos minētajā tiesiskajā regulējumā, nav sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību, kas būtu noteiktas *Renerga*.

31. Jo īpaši Noteikumi Nr. 916 un Nr. 1157 aprobežojas ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas procedūras reglamentēšanu elektroenerģētikas nozarē un ar sabiedrisko pakalpojumu nodevas administrēšanas kārtības apstiprināšanu elektroenerģētikas nozarē. Ar šo noteikumu nosacījumiem neuzliek saistības elektrības ražotājiem, kas izmanto atjaunojamus energoresursus. Nekur nav teikts, ka tādam uzņēmumam kā *Renerga* ir pienākums ražot vai pārvadīt šādu elektrību.

32. Tāpēc nav dalībvalsts rīcības.

33. Arī starp pamatlietas pusēm noslēgtajos līgumos nav noteiktas šādas saistības.

34. Neskarot jautājumu par to, vai principā privāttiesību *līgumā* var būt dalībvalsts piemērotas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, es līgumā nesaskatu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas *saistības*. Patiesi, līgumos, kas tika noslēgti brīvi, kā šķiet, bez valsts iestāžu iejaukšanās, ir paredzēts tikai tas, ka *Renerga* apņemas pārdot atbildētājiem, kas apņemas no tā pirkt, spēkstacijās no atjaunojamiem energoresursiem saražoto un tīklos nodoto elektrību. Rodas iespaids, ka *Renerga* tikai izmanto līgumisko brīvību un tādējādi uzņemas saistības [6] brīvprātīgi, Manuprāt, šādas darbības nevar uzskatīt par saistībām Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta nozīmē.

35. Līdz ar to Lietuvas Republika nevar būt piemērojusi sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta nozīmē.

36. Interesantā kārtā šķiet, ka tas ir arī iesniedzējtiesa viedoklis, jo, lai gan minētā tiesa norāda, ka saskaņā ar Noteikumu Nr. 916 7.1. un 8.1. punktu *Renerga* uzskatāms par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju [7], tiesa pati uzskata, kā izriet no tās atbildes uz Tiesas prasību sniegt skaidrojumu, ka *Renerga* nav piemērotas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības *saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. pantu*.

37. Lai iegūtu pilnīgu ainu, būtu jāuzsver, ka dotā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nozīmē nav būtiski, vai *Renerga*, kā to akcentē iesniedzējtiesa, ir pienācīgi pildījis līgumos noteiktās saistības, proti, tas atbildētāju elektrotīklos ir nodevis elektrību, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem, turpretī atbildētāji no savas puses nav pildījuši saistības atbilstoši samaksāt *Renerga* pilnu elektrības iegādes cenu, kas ietver sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju.

38. Jautājums par to, kādā mērā līgumslēdzējpuses nav pildījušas no šiem līgumiem izrietošās saistības, un jautājums, vai šajā kontekstā tās var balstīties uz Noteikumiem Nr. 916 un Nr. 1157, ir valsts tiesu kompetencē. Direktīvai 2009/72, kā paskaidrots, šeit nav nozīmes.

6 Pārdot, bet ne ražot.

7 Kā minēts iepriekš šajos secinājumos, bez precizējuma par to, ko ietvertu jēdziens "sabiedriskie pakalpojumi".

39. Es labi apzinos, ka tad, ja valsts tiesu uzdotie jautājumi ir par kādas Savienības tiesību normas interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu [8]. Tomēr izskatāmā lieta, manuprāt, neļauj Tiesai sniegt noderīgu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem, ņemot vērā to, ka prasītā Direktīvas 2009/72 dažādo noteikumu interpretācija acīmredzami nav saistīta ar pamatlietas faktiem vai tās priekšmetu [9].

Rezultāts

40. Visi šie apsvērumi liek man uzskatīt, ka dotais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams.

Lietas būtība (hipotētiski)

41. Atlikusī mana novērtējuma daļa ir gadījumam, ja Tiesa nepiekristu manai iepriekš minētajai analīzei un pretēji tai nolemtu atbildēt uz iesniedzējtiesas jautājumiem.

Pirmais jautājums

42. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2009/72 36. panta f) punkts jāinterpretē tādējādi, ka ar to regulatīvajai iestādei ir aizliegts nenodrošināt stimulu, tostarp kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, vai to ierobežot.

43. Direktīvas 2009/72 36. pantā ir izklāstīti regulatīvās iestādes vispārējie mērķi. Tajā teikts, ka, pildot šajā direktīvā noteiktos regulatīvos uzdevumus, regulatīvā iestāde veic visus piemērotos pasākumus, lai sekmētu vairāku mērķu sasniegšanu [10], un viens no šiem mērķiem ir nodrošināt īstermiņā un ilgtermiņā atbilstošu stimulu tīkla operatoriem un tīkla lietotājiem palielināt tīkla efektivitāti un sekmēt tirgus integrāciju (36. panta f) punkts).

44. Es nevaru iedomāties, kādā veidā šī noteikuma interpretācija varētu palīdzēt atrisināt domstarpību pamatlietā.

45. Šīs lietas priekšmets nav regulatīvās iestādes darbības [11]. Turklāt iesniedzējtiesa nekur nav paskaidrojusi, kā kompensācijas izmaksu pārtraukšana uz laiku elektrības ražotājiem, kas to ražo no atjaunojamiem energoresursiem, ir saistīta ar stimulu, kura mērķis ir palielināt tīkla efektivitāti.

46. Tāpēc es ierosinu atbildēt uz pirmo jautājumu šādi: Direktīvas 2009/72 36. panta f) punkts neliedz piemērot valsts noteikumus, kuros paredz iespēju uz laiku pārtraukt tādu kompensācijas maksājumu energoražotājiem, kura mērķis ir sekmēt elektrības ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, līdz brīdim, kad ar ražotāju saistītas personas ir samaksājušas sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju par faktiski patērēto elektrību.

8 Skat. spriedumus, 1997. gada 17. jūlijs, *Leur-Bloem* (C-28/95, EU:C:1997:369, 25. punkts), un 2017. gada 2. marts, *Pérez Retamero* (C-97/16, EU:C:2017:158, 21. punkts).

9 Skat. saistībā ar līdzīgām situācijām spriedumus, 2011. gada 7. jūlijs, *Agafiței* u.c. (C-310/10, EU:C:2011:467, 27. punkts), un 2017. gada 2. marts, *Pérez Retamero* (C-97/16, EU:C:2017:158, 22. punkts).

10 Tas viss 37. pantā noteikto pienākumu un pilnvaru robežās ciešā sadarbībā ar citām atbilstīgām valsts iestādēm, tostarp konkurences iestādēm, un, neskarot to kompetenci.

11 Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 35. panta 1. punktu dalībvalsts norīko vienu valsts regulatīvo iestādi. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav norādīts, kura Lietuvas Republikas struktūra ir norīkota par šādu iestādi (tā ir Nacionālā cenu un enerģijas kontroles komisija – https://ec.europa.eu/energy/en/national-regulatory-authorities). Tā vietā tiesa divreiz atsaucas uz Lietuvas valdību.

Otrais jautājums

47. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. un 6. punktu netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kas ar elektrības ražotāju darbībām tieši nesaistītu iemeslu dēļ, kuri ir attiecināmi uz personu, kas ir saistītas ar ražotāju, darbībām, ļauj uz laiku pārtraukt sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas izmaksu ražotājiem par elektrību, kas saražota no atjaunojamiem resursiem, arī tad, ja tie pilda visas līgumos noteiktās saistības pret uzņēmumiem, kuri no tiem elektrību pērk. Turklāt iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai kompensācijas izmaksas kārtība, kas pieļauj uz laiku pārtraukt šādas kompensācijas maksājumus, nav diskriminējoša, neskaidra un godīgu konkurenci ierobežojoša.

48. Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 6. punktu tad, ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir minētā panta 2. un 3. punktā minēto saistību izpildei, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi.

49. Vārds "ja" šajā noteikumā norāda uz to, ka dalībvalstīm nav pienākuma finansiāli kompensēt uzņēmumus, uz kuriem attiecas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta noteikumiem.

50. Turklāt jāatgādina, ka no Direktīvas 2009/72 46. apsvēruma, kurā teikts, ka šajā direktīvā ir precizēti "kopējie minimālie standarti" – kuros tostarp ņemti vērā vides aizsardzības mērķi –, izriet, ka ar direktīvu pilnībā un izsmeļoši nesaskaņo visus tajā minētos aspektus.

51. Nevienā brīdī ar direktīvu nenosaka detalizētus noteikumus atbalsta pasākumu piemērošanai dalībvalstu sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem. Es no tā secinu, ka tad, ja dalībvalstis ievēro vispārīgus principus, piemēram, nediskriminēšanas un pārskatāmības principus, tām ir zināma rīcības brīvība.

52. Visbeidzot Tiesa ir arī nospriedusi attiecībā uz Direktīvas 2009/72 priekšteci [12], ka dalībvalstīm ir tiesības noteikt savu pakalpojumu, ko veic vispārējās ekonomiskās interesēs, darbības jomu un organizāciju. Tās jo īpaši var ņemt vērā savas valsts politikas mērķus [13].

53. Tāpēc es ierosinu uz otro jautājumu atbildēt, ka ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. un 6. punktu netiek liegts tāds valsts tiesiskais regulējums, kas ar elektrības ražotāju darbībām tieši nesaistītu iemeslu dēļ, kuri ir attiecināmi uz personu, kas ir saistītas ar ražotāju, darbībām, ļauj uz laiku pārtraukt sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas izmaksu ražotājiem par elektrību, kas saražota no atjaunojamiem resursiem, arī tad, ja tie pilda visas līgumos noteiktās saistības pret uzņēmumiem, kuri no tiem elektrību pērk.

Par trešo jautājumu

54. Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa prasa, vai saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 15. punktu Lietuvas Republikai bija pienākums informēt Komisiju par to, ka valsts tiesībās ir ieviesta iespēja uz laiku apturēt atbalsta pasākuma izmaksu sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem.

12 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/54/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 2003, L 176, 37. lpp.).

13 Skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, *ENEL* (C-242/10, EU:C:2011:861, 50. punkts).

55. Direktīvas 2009/72 3. panta 15. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis informē Komisiju par visiem pasākumiem, ko tās pieņēmušas, lai izpildītu universālā pakalpojuma un sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp vides aizsardzības nodrošināšanu, neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanai jāatkāpjas no šīs direktīvas. Pēc tam reizi divos gados tām arī jāinformē Komisija par jebkādām izmaiņām šādos pasākumos, tāpat neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanai jāatkāpjas no šīs direktīvas.

56. Es nevaru iedomāties, kādā veidā maksājumu kārtības grozīšana vai apturēšana būtu uzskatāma par pasākumu, lai *izpildītu* sabiedriskā pakalpojuma saistības Direktīvas 2009/72 3. panta 15. punkta nozīmē.

57. Es tāpēc ierosinu atbildēt uz trešo jautājumu, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 15. punktu dalībvalstij nav pienākuma informēt Komisiju par to, ka valsts tiesībās ir ieviesta iespēja uz laiku apturēt atbalsta pasākuma izmaksu sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem.

Par ceturto jautājumu

58. Iesniedzējtiesas ceturtā jautājuma mērķis būtībā ir noskaidrot, vai tas, ka dalībvalsts savos tiesību aktos ir paredzējusi sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem izmaksājamās kompensācijas ierobežošanas pamatnoteikumus un atbilstošu mehānismu, ir pretrunā Direktīvas 2009/72 īstenošanas mērķiem un Savienības tiesību vispārējiem principiem (proti, tiesiskās noteiktības, tiesiskās paļāvības, samērīguma, pārredzamības un nediskriminēšanas principiem).

59. Iesniedzējtiesas sniegtā informācija man neļauj izvērtēt, kādā mērā ir pārkāpti minētie Eiropas Savienības tiesību vispārējie principi.

60. Turklāt attiecīgie apstākļi jau ir izskatīti iepriekšējās nodaļās par pieņemamību un atbildē uz otro jautājumu. Patiesi, ja pieņem, ka izskatāmās lietas priekšmets ir Direktīvas 2009/72 darbības jomā, nebūtu nepieciešams izskatīt iesniedzējtiesas minētos primāro tiesību aktu principus.

Secinājumi

61. Ņemot vērā minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai atbildēt uz *Vilniaus miesto apylinkės teismas* (Viļņas pilsētas apriņķa tiesa, Lietuva) prejudiciālajiem jautājumiem šādi:

Vilniaus miesto apylinkės teismas (Viļņas pilsētas apriņķa tiesa, Lietuva) 2017. gada 11. aprīļa lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams.